

GHIDURI ȘI PROTOCOALE ÎN PEDIATRIE

Pediatric guidelines and protocols

Ediție îngrijită de Prof. Dr. Adrian Georgescu și Prof. Dr. Eugen Pascal Ciofu
– Editura Medicală Amaltea, 2008

Lucrarea elaborată de 40 de pediatri – „vârfuri” ale Pediatriei din România (profesori universitari, conferențieri, alte cadre didactice, medici primari și specialiști) a fost dezbătută în cadrul Conferinței Naționale de Pediatrie, desfășurată la București în perioada 27-29 martie 2008.

În concepția organizatorilor, Conferinței Naționale de Pediatrie – Prof. Dr. Adrian Georgescu și Prof. Dr. Eugen Pascal Ciofu –, lucrarea își propune să asigure o serie de standarde de calitate în conduita diagnostică și terapeutică, aplicabile în toată țara, în scopul ca pentru aceeași patologie un copil să beneficieze de aceeași abordare diagnostică și terapeutică la toate nivelurile rețelei de pediatrie din țară –, fie că este vorba de un spital orașenesc mic, fie de o clinică universitară.

Fără a încerca o abordare exhaustivă a temelor prezentate – practic imposibilă – autorii s-au concentrat pe unele aspecte de patologie foarte frecvente în practica pediatrică, alături de unele entități clinice mai rare.

Autorii – reprezentanți ai diverselor școli de pediatrie din țară – prezintă:

- Ghid pentru diagnosticul și tratamentul infecțiilor respiratorii acute la copil – Prof. Dr. Mircea Nanulescu, Conf. Dr. Sorin Man și colab.;
- Infecția de tract urinar la sugar și copil mic – ghid de diagnostic și tratament – Prof. Dr. Ioan Sabău;
- Ghid de diagnostic și tratament în purpura trombocitopenică idiopatică la copil și adolescent – Prof. Dr. Constantin Arion și colab.;
- Ghid în hepatita cronică cu VHB – Prof. Dr. Evelina Moraru;
- Ghid pentru diagnosticul și tratamentul alergiei la proteinele laptelui de vacă și intoleranței multiple la proteinele alimentare – Prof. Dr. Evelina Moraru, Dr. Nicolae Miu, Prof. Dr. Dan Moraru
- Propunere de modul de diagnostic și tratament în infecțiile de tract urinar la copil – Dr. Gheorghe Chiriac Babei;
- Considerații cu privire la alimentația naturală (la sân) a sugarului – Prof. Dr. Adrian Georgescu;
- Alimentația artificială – Prof. Dr. Adrian Georgescu;
- Alimentația artificială – Prof. Dr. Adrian Georgescu;
- Necesarul nutrițional al prematurilor – recomandări curente – Dr. Ramona Nicolescu, Prof. Dr. Florea Iordăchescu;
- Prevenirea aterosclerozei precoce. Dislipidemia familială heterozigotă – diagnostic și tratament – Prof. Dr. Eugen Pascal Ciofu, Dr. Carmen Ciofu;
- Protocol pentru tratamentul hemofiliei și bolii von Willebrand – Prof. Dr. Margit Șerban;
- Protocol de diagnostic și tratament în intoxicațiile acute la copil – Prof. Dr. Coriolan Ulmeanu și colab.;
- Diabetul zaharat al copilului și adolescentului – Prof. Dr. Ioana Micle;
- Actualități în diareea acută la sugar și copil mic – Prof. Dr. Ioan Gherghina, Conf. Dr. Dumitru Matei și colab.;
- Ghid de management în mucoviscidoză (fibroza chistică) – Dr. Liviu Pop, Dr. Zagorca Popa, Prof. Dr. Ioan Popa;
- Tuberculoza la vârsta de sugar și copil mic. – Prof. Dr. Dumitru Bulucea;
- Cancerul la adolescent – la granița între oncologia pediatrică și cea a adultului – Conf. Dr. Monica Dragomir;
- Consensul „Practal” 2008 în tratamentul astmului pediatric – Dr. Irina Costache, Dr. Alina Cavache, Prof. Dr. Dimitrie Dragomir;
- Cefaleea la copil și adolescent – Ghid de diagnostic și tratament – Prof. Dr. Sanda Măgureanu, Dr. Niculina Butoianu;
- Asistența vitală de bază și avansată la copil – Dr. Mihai Craiu;

- Sindroamele beta-talasemice – diagnostic, tratament și profilaxie – Prof. Dr. Dumitru Bulucea și colab.;
- Ghid de diagnostic și tratament în imunodeficiențele primare – Prof. Dr. Margit Șerban, Dr. Mihaela Bataneant;
- Implicațiile Regulamentului (CE) nr. 1901/2006 privind medicamentele de uz pediatric la nivel european și național – Dr. R. Ancuceanu.

Trebuie subliniat că majoritatea lucrărilor constituie doar proiecte de ghid, care au la bază experiența și reputația profesională a autorilor, Conferința de Pediatrie nepropunându-și realizarea unui consens național, ci doar inițierea unor „direcții” care să „conducă” în timp – mai greu de anticipat – la ghiduri și protocoale unanim acceptate (Viața Medicală, 4 IV, 2008).

Pe de altă parte, folosirea inflexibilă a ghidurilor ar putea conduce la o „diminuare” a relației medic-pacient, relație psihologică care asigură „confort” profesional medicului și „încredere” pacientului. Fiecare caz este „particular” și, în consecință, impune măsuri diferite de terapie. „Ghidurile” și „protocoalele” sunt foarte utile, rolul lor fundamental fiind de a asigura o „conduită medicală” unitară, prin aplicarea unui standard de calitate sub care nu este permis să ne situăm, calitate care oferă medicului aplicarea celor mai noi date din literatura de specialitate, dovedite prin eficiența lor în diverse studii efectuate în țară și în străinătate, situație care asigură o „anumită” protecție medicului care le aplică. Ghidurile și protocoalele nu trebuie să „îngrădească”

gândirea medicală, ele fixează însă un standard de calitate obligatoriu, sub care nu trebuie coborât, dar deasupra căruia își află loc „gândirea, creativitatea, inițiativa” medicului, care trebuie „adaptată”; în raport cu detaliile oferite de anamneză, examenul clinic și examenele paraclinice care sunt „particulare” fiecărui caz clinic.

Unele referințe bibliografice (Hyams A.L., Brandenburg J.A., 1995) precizează că ghidurile și protocoalele în practica medicală sunt utile în procesele eventuale de malpraxis, pentru a exonera medicul de responsabilitate, în 22,7% dintre cazuri, dar și pentru inculparea lui, în 54% dintre cazuri.

Se pune astfel problema dacă respectarea ghidurilor este obligatorie, dacă ele au „forța unei legi” sau se pot transforma în lege (Hyams A.L., Brandenburg J.A., *Am Intern Med*, 1995, 122, 450-455). Eventualele greșeli sau inexactitățile din ghiduri aparțin autorilor, dar în momentul în care se impun în practica medicală pe cale administrativă, autoritatea care le impune este responsabilă de aceste inexactități sau neclarități.

Pe de altă parte, ținând seama de viteza cu care apar noutățile medicale, există obligativitatea de a revizui ghidurile la un interval de minimum doi ani, de dorit de către alte colective de specialiști decât cele care le-au elaborat inițial.

„Nu trebuie însă înțeles, din aceste date, să se considere ghidurile de practică medicală un „rău necesar” (Ciofu E.P. – Opinii și controverse privind întocmirea și utilizarea ghidurilor de practică medicală”. Ghiduri și protocoale în Pediatrie, p. 15-17, Ed. Medicală Amaltea, București, 2008)

Prof. Dr. Valeriu Popescu